

Latwefchu Amis.

55. gadagabjums.

Nr. 18.

Trefchdeenā, 5. (17.) Mai.

1876.

Redakteera adrese: Pastor Sakranowicz, Luttringen pr. Frauenburg, Kurland. — Ekspedizija Bēthorn L. (Rēber) grabmatu bohde Jelgawā.

Nahbitajs: Sinas. Milsu klints spahrdišchana. Wisaunakabs sinas. Dfelse. Zeenijama Redakzija! Kurfemes nelaika herzoga deputats. Diwi feewas. Misiones dahwanas. Rabibas un pretfchu tirgus. Studinafchanas.

No eefchsemehm.

Kurfemes un tāpat arī Widsfemes komisionei semneeku leetās ir no ministerijas usdohts, fokraht weenā lohpa un no-
fuhrtiht us Bēhterburgu wifas tahs pawehles un likumu peeli-
kumus, kas schinis beidsamajōs gadōs pagasta likumu leetās ir
klaht nahkfufchi un spehla zelti.

Par Jelgawas Turgu tirgu nostahsta, ka bijufchi deefgan
daudi firgi fawesti. Til par to weenu leetu fuhdsahs, ka
truhfstoht wehl arweenu derigu staku platschu, kur firdfimi par
to laiku tai pajumtu dabuhn. Gūnter L. manescha, Zebra
gastufcha staki un Jerusalemes eebrauzama weeta nespehjoht
wifas tahs waijadfigas pafpahnes doht, kahdu leelais pulks,
ir labi dahrgu, tirgus firgu prafahs. Berams, ka pilsehta
waldiba arī par fcho leetu us preefchu gahdahs. Tais deenās
no 15.—17. April bij Jelgawā fawesti kahdi 900 kreewu
firgi un 500 Kurfemes firgi; no kreewu firgeem pufe ir us
ahrfemehm pahrdohsta un kahdi 300 Kurfemneekem. No Kur-
femes firgeem ir pufe pahrdohsta, pufe tifufi ismainita.

No S. muischas pagasta mums raksta tā: „Pee mums
kahrfschu spehleschana us nandu ir par dauds kahjās zehlfufes.
Kur ween fateekahs waj frohgā, waj dšhrēs jeb mahjās stary
draugeem, tur kahrfschu spehleschana ir pirmais darbs. Zau-
nekti labak wifus zitus jaukus preekus atstahj, kad til kahrtis
dabuhn spehleht. Ar wahrdū fakohht labak brahlu mihlestibu
saude, kad til brihdīs parahdahs, kur war zereht nandu mokā
dabuhht. Nama tehweem gan waijadsetu faimi apraht, lai
fchahdus darbus pee malas leek, bet kā lai to dara, kad pa-
fcheem tas lohiti patihf. Tehwi paschi lihds ar behrneem
fehsh pee kahrfschu galda un fit trumpes. Ja tā ees us preek-
fchu, tad drihs muhsu dšihwe buhs wifaddōs nejaukumōs un ne-
tikumōs stipri peenehmufees.“ Ja ta leeta pateefi tur til lohiti
eeweeschahs, tad luhdsam gan, lai wif labakee draudses loh-
zelti. ihpaschi tee nama tehwi eetu jel ar labu preekshimi
pa preekfschu, ka kauschu prahts lai atgreeschahs atpakal us
teem dauds jaukakeem preekeem un laika kawekkeem, kahdu
mums gohds Deewam pateefi wairō netruhfht. Darbs til kad
pahris no pahrafakeem faimneekem to leetu usfahf, fawā
mahjā kahrfschu spehli istraididami pa durwihm un laba fehla
nepaliks bes dihgfchanas; radifees arī drihs ziti, kas tāpat
darihō.

No Talseem raksta „Mitauische Zeitung“, ka tur nebehd-
neeku rohlas leelu noseedsibu darijufchas pee jaukojeem kastanu
un leepu kohzineem, kas eelu malas pilsehta puschoja. Zau
trihō lahgdōs esohht atrasti tee krahfchnakee kohki nogreesti, kas
ar fawu salumu buhtu pilsehtam par ihstu jaukumu bijufchi.
Un Talsu polizejai — wehl lihds fchim ne-efohht isdeweēs ne
weenigu no wainigajeem rohla dabuhht. — Kad arī wifseem
prahts nenestohs par kohzinu stabdiſchānu gahdahht, un kad arī
deemfchehl wehl pulks tahdu neglihtu firichu, kas newihfcho
gatawu kohzinu apkohpt, tad to tomehr war no katra gaidiht,
lai tas zita puhlinu un preeku ar fawu rupju, tihfchu nebehdibu lai
nefapohsta. Tahdi palaiſtuwi buhtu gan us to bahrgako jafobda.

Tukuma aprinka teefas afefeers Krist Brauer ir atkal us
nahkofcheem 3 gadeem schini amatā apstiprinahts.

Skundas U. faimneekam diwi gadu wezō behrninfch,
puifens, atmugurifkis wahroschā putras traunkā eekritis un
ohtrā deenā eefch breefmgahm fahpehm fawu garu iflaidis.
— Kaut jese wezati tahdas breefmas dširdeedami fawus mih-
fus mafinus labaki fargatu! —n—

Us Leepaju bij weena augsta komisione ifsuhtita fawadas
ifmekleschanas dehl. 4. Janwar tur gadijahs kahds uguns
grehts un Leepajas uguns dsehseju beedriba bij tuhdaļ pee
darba, ka war fawu glahbfchanas darbu ifdariht. Tai paschā
lailā stahweja ohstā kahds lara fugis. Kara fugeem ir tas
likums, ja tee pee kahda pilsehta peebraufufchi reds uguns grehku,
tad no kuga tai uguns dsehseju nodakai buhs turp eet palihgā.
Tā tad arī minetā deenā weens no kuga wirfneekem ar da-
fcheem matrohscheem bij gahjis Leepajneeku dsehseju pulkā.
Bet kad nu pilsehta dsehseju beedriba pati jau bij darbu fah-
kufi un rindas noriktejufi, tad peenahzeji til dereja par jauk-
fchānu un kad tee neklausija eet pee malas, tad strihde fahfahs,
kamehr wirfneeks bij atraidihhts. Waj nu ta wirfneeka usmahf-
fchānahs nekahrtiga bijufi, jeb wina komandai netaiſniba noti-
kufi, to ta ifsuhtita komisione ifmekleja un ir gaidams, ka ta
leeta ees fawu teefas zetu.

Rihgā pirmahs gildes kaufmanu flaitō fchogad ir 251,
no ohtras gildes ir 534; grabmatu bohdes ir 12, apteeku 17,
grabmatu drikeschānu 10.

Widsfemes zeen. gubernators baron Uexküll ifbrauks us 3
mehneschi us ahrfemehm.

Helsinforsā 19. Juni tiks atwehrtā ta leela Binu semes
ifstahde, us ko tur wifu fcho laiku pohfchahs. Binu semes
dšihwe pehz teem bada gadeem esohht pawifam zitā zelā eestah-
jufi; kā jau seemetu pufe, tur us semkohpfchānu mafak fware
likts, jo wairak us lohpu kohpfchānu un amatneeku dšihwi.
Redfchō tad, ko wifu tur nu kā auglus usrahdihs. Ifstah-

des namē ir no koka buhvehts un 60 tuhft. kwadrat pehdas leels; ap namu eet jauks dahrs ar glihteem dahrsu namineem un pamiljoneem, kur ari meesa dabuē sawu teefu. Par istahdes laiku no 18. lihdi 24. Augustam tur noturehs ari semkohpu fapulzi. Ar 3. September grib istahdi beig.

No **Nowgorodas** gubernas mums raksta, ka tur weenā zeemā dshwojohht kahds wihrelis, kas eimohht apfahrt par baptistu wezbrahli un leelotees stipri ar sawu un saweju fwehtumu. Nesen tas tizis peespehts pee schahda nedarba: Winsch krahwis seenawesumu, ko west us Behterburgu pahroht; nehmiē salo seenu. un krahwis gar wesuma malahm, tad weenu khepi pehz ohtra tihri fapuufchu un famehflotu, to jauzis widū eekschā. Kahds klahbuhdams tam fazijis: Waj tas nebihstotees to grehku, tahdu krahpschanas darbu dariht, jo stahw rakstihst, ka preeksch tihfcheem grehkeem ne-atleekahs nekahds upuris. Bet fwehtais wihrs atbildejis, ka tas ne-efohht nekahds grehks, to tik darohht wina meesa, gars tapehz paleekohht flaidris. Bet ka tad stahw rakstōs: „Tad nu lai tas grehks newalda juhsu mirstamās meesās, ka juhs paklaustu wiru kahribahm, neds padohdeet sawus lohzeklus tam grehkm par netaisnibas rikheem (Nohm. 5. 12).“ Jeb: „Mums wiseem buhs parahditees preeksch Kristus sohda krehkla, lai ilweens dabutu, ko mee fā buhdams darijis, waj labu, waj launu (2 Kor. 5.).“ Gautini, kas lihds schim wehl wezbrahla mutē paklaustijufchees, nu nomanohht deefgan gaischi, kahdā al-libā jeb tihfchōs besdeewibas zelōs fwehtais patē eebrauzis un grib wehl zitūs eeraut lihds.

No **Behterburgas** rakstija 21. April. Ladogas esera ledus nahk leelahm plohtem us leiju un fugoſchanai wehl buhs laizinsch jagaida. Pee Kronstates tagad fugi wehl newar peetik.

Behterburgā us to leelo Mai-rewiju, ko schogad notureja 22. April bij atkomandeereti 46 bataloni kahjineeku, 37 eskadrones jahjeju un 116 leele gabali. Par wirskomandeeretaju bij leelfirsts Nikolais.

— Ministerijā tohp gudrohts, waj nebuhs bahrgalus sohda likumus spehka zelt pret noseedsibahm pee kohkeem; jo tahdi palaidibas darbi, kur kohli tihfcham tohp apskahdeti, noteekoht til beeschi, ka ta leeta buhs dauds bahrgaki janem. Grib par preekschihmi nemt Bruhschu likumus schini leetā.

— Behterburgas dakteru akademijā schogad ir atkal leels pulks seeweefchu eestahjuschi, kas grib studeereht par daktereem. Schihs drohschahs seewischlas nahkohht wiswairak no dsitahs Kreewijas. Dauds wihreeschi muhsu laikōs paleek par seeweefcheem, schihs tad atkal par wihreescheem.

Behterburgā tika atkal trihs augsteem lungeem gohda deenas swinetas: Walskskanglerim firstam Gortschakowam, kam 15. April palika pilni 20 gadi, kamehr winsch Kreemu walsks darischanas ar ahrfemehm wed; walsks gaismoschanas ministeris, grafs Dolstoi, atkal pilnus 10 gadus sawā augstā amatā nokalpojis; Behterburgas wirapolizmeisters Trepows, kam Behterburgas pilsehts par dauds kahrtigahm eerikthem pateizibu dohd, ar 16. April stahw pilnus 10 gadus sawā amatā.

Behterburgas labdar. komiteja preeksch Kristigahm truhlama zeeteju familijahm Turks ir jau 290 tuhft. rublu dahwanas falasijusi.

No **Odesas** raksta, ka tur pa wisu Deenwidus-Kreewiju wisas schihs nedelas ne-efohht nemas lijis un lauki, ihpafchi wasareja lauki isskatotees deefgan behdigi. Zauru Merz mehnesi tur ne-efohht leetus bijis. Leeta laudihm til kohli us

firsts gul, ka ari basnizās jau tura deewaluhgschanas pehz leetus.

Kaukasijā Tiflis pilsehts pehz beidsamahs dwehsefu flaitischanas ir israhdijees ka ihsti leels pilsehts, jo tur tagad dshwo 170 tuhft. eedsihwotaju.

Merz mehnesi pa wisahm Kreemu walsks telegrafa stazionehm ir eenemti 381 tuhft. rubl. (23 tuhft. wairak ka pehrn Merzā).

No ahrfemehm.

Franzijā tai keisarneeku partijai wisas zeribas kohli faploht, ka warehs reisi atkal keisaru waldibu Franzijā dabuht eezelt. Keisarene atraitne lihds ar prinzi dshwo wehl arweenu Englantē Tschislurstā. Keisarene lihds schim leelu dalu no sawas mantibas maksaja awischu rakstneekem un ziteem draugeem, kas ar dedsi geem wahrdeem arweenu Franzijai atgahdina keisara laikus un to flubina tohs atkal atpakal fohkt, bet reds, ka wisi tee puhlini mas ko lihds un til maksa dauds nau-das. Tapehz tad dsird, ka griboht us preekschu drufzin tau-pigafi tai leetā dshwoht.

Pee **Franzijas** krasstem pret Brestu 28. April pasta fugis aigahja pohstā; no 80 zilwekeem, kas us fuga bij, tikai 3 tika isglahbti.

Siropai nu ir weena jauna keisarene peenahkusi klahht. **Englantes** kehniene ir issludinajusi ar manifestu, ka wina joprohjam faulfees par „**Keiniene no Englantes un keisareni no Indijas.**“ (Empress of India). Paschā Englantē, kur laudis eeradufchi kohli stipri pee sawahm wezahm eerikthem turetees, schi jaunada leeta gauscham mas patihk.

Turkeem isdewees to peeredseht, ka nogurufchais zeetofnis Nikitsch, kas no nemeerneekem bij apsehts, ir us kahdu laiku dabujis sew prowjanti eeguht. Bet neba zaur Turku kara spehka palihgu; eedsihwotaji paschi, kahdi 500 weenā nakti ir pa weenu stuhri issprukufchi un notikuschi lihds kahdai magasinai un tad us plezeem nesdami ir ehdamas leetas kahdam laizinam dabujufchi zeetofni eenesi. Bet nemeerneeku pulki stahw wehl us wiseem zelem.

No **Turku** semes ir atkal laba teefa sinu atnahkusi, bet til sab Turki ka ari nemeerneeki til dauds melu jauz tahm sirahm klahht, ka grubti isschirt, kam ihsti taisniba. No daschās kau-schanahs katra puse sinu, ka winai ta uswarofchana; katra puse stahsta, ka pretineeki kruitufchi pa tuhksoscheem, no pascheem turpretim til kahdi pahri desmit. Tomehr tas gan ir flaidri redsams, ka nemeerneeki spehka pee-augufchi un ka Turks nespehj ar teem galā tilt. Turklahht nemeera dsirksteles zelahs no jauna wehl daschās zitās walsks dalās. Tagad nu wisi gaida, ko tee 3 walskskangleri schinis deenas Berlinē norunahs Turku leetā.

Milšu klints spahrdischanā. Amerikas brihwalsstis 4. Juli swinehs simtu gadu fwehtkus par peemianu tai atswabi-nofchanahs no Englantes. Schini pat deenā grib ari weenu milšu darbu isdariht, prohti ispahrdiht warenaus klintsragus, kas NewYorkas ohstam preekschā gul. Jau 7 gadi tur urbj un roht, 28 alas ir eekschā iskaltas un no tahm atkal kahdi 30 tuhft. zaurumi; wiss tas darbs ir kahdas 30 wehdas apaksch uhdens pahrahdahs. Tur nu tad tahs alas un zaurumus pil-dihis ar dinamint pulweri un pa drahtchem eekschlus ugundsirksteles, lai wiss kalus isschlihst pa juhras dibenu.

Wisjannafahs sinas.

Filadelfijä (Amerikä) walstis presidentis Granta P. atllahja tai 9. Mai (27. April) leelu pasqules leetu isttahdi. Pairs bijs jauks un lahdi 50,000 statitaji fanahkufchi, starp dauds augstmaneem ari Brasilijas keisars un keisarene.

Berlinē eefsch schahm deenahm fanahkufchi Bahzijas, Kreewijas un Austrijas walstslanzleri, firsti Bismarck, Gortschakow un grafs Andrassy, pahrunahnt un nospreest, ko lai eefahkt ar Turziju, kas wairs nespehji sawas peeklahjibas ispildiht neds pret zitahm waldischanahm, neds pret saweem pascheem pawalstneefkeem, neds ari to dumpi appreest, kas tagad isplatijees gandriht pahr wifu Turzijas walsti, ari pascha Konstantinopolē. Soloniki pilsehtä Turki nositufchi 2000 kristitus, starp wineem Bahzijas un Franzijas konsulus, ta ari wehl zitäs weetas darrijufchi un walddibai ne-efohht spehla tahduš fleplawu darbus sohdiht. Eiropä eewasa ar teem no Asijas palihgä faukteem fara spehkeem breefmiigu mehri, parahdus nemakfa, no Herzogowinas un Bosnijas nemeerneefkeem beidsamajäs deenäs lahgu lahgham fakauti — ihfi fakohht, Turzija wifas leetas stahw til raibas, ka Eiropas kristigas waldischanas newar wairs ilgal statitaji palikt, bet schä woi ta tur leeta jawed galä. Resdfeem us tahdu padohmu tee 3 walstslanzleri weenofees.

R. S—z.

Pa wifu Kursemi schintis nedeläs nu fastahdijahs pa wifahm kirspehlem tahs kirspehles ftohlu komifiones un sawu darbu ar to usnehma, ka islaida tahs pawehles, ka tuhda pa wifahm draudsehm preefsch faira flohlas pagasta tahs pagasta ftohlu komifiones zeltohs un buhtu gatawas, us jautaschanahm atbildas doht un usdohtus darbus usæmt.

S.

D s e l s e.

Behz lihdsibas runajohht dselse starp wiseem metakeem stahw tahdä pat leelä wehrtiba lä firgs starp wiseem mahjulohpeem, jo täpat lä firgs zilweku nes un well us tihrumu, meschu, pilsehtu un kara lauku, täpat ari dselse to pawada zaur wifas dsihwes preekeem un behdahm, kaut gan ta pati pee tam nelo neds juht neds mana. Bes dselses mehs nemas newaram dsihwoht, jo pat eefsch muhsu dsihwahm asnihm tel dselse, kas tahm dohd to ihstu farkanu krahsu. Dselse taifa jaunpeedsimuscham behrninam schuhpuliti un mironam sahrku; dselse buhwe muhsu dsihwojumus namus un aifflehdi durwis, lai nekahds eenaidneeks mums ne-usmahltrohš. Dselse ar muhsu tihrumus, ptauw muhsu laukus un ptawas un palihds mums muhsu mantu aiffargahht, kad eenaidneeki draude aiffkari muhsu labumu un brikwibu. Ar dselši rohkä mehs pahrwaram waidneekus un plehsigus swehrus. Ar dselši mehs stiprinam sawu firgu lahjas un sawaldam winu traku duhschu; no dselses mehs taifam twaifuratus, kas lä spahrnoti firgi ohgles jeb malku ehdamu skreen dauds simts juhdses weenä deenä; zaur dselses palihgu mehs ari taifam tahdu elektrumagnetigu straumi, kas us teewas drahts, fibins ahtrumä, aifnes muhsu dohmaš un wahrduš pa semu semehm no pilsehtas us pilsehtu, ko mehs tad sawam par — telegrafi. Muhsu laiki buhwe dselskugus, taifa dselsnamus un basnijas un pat wisfmalakas leetinas tohp no dsels leetas un gatawotas. Seltš un fudrabs ir gan spohschaki un smukati metaki nekä dselse, bet mehs waram peezeest fudraba bikerus un selta gredsenus, un lam nau fudraba karoschu un gapetu, tam labi smeke ar dsels gafelem un lohka karotehm.

Dselse gan ir tas prastakais un nesmukakais metals, bet tik ar wina palihgu mehs waram peetik pee teem lepnaieem un

dahrgajeem metakeem un ar winu mehs waram ispildiht wifu zitu metaku weetas. Dselse ir tä lä labiba radita preefsch muhsu dsihwes pahrtika, til wajadfiga lä deenischka maise. Tapehzi wisfcheligais Raditajs ir gahdajis, ka schis wiswajadfigakais metals us pasawles leelä pulkä buhtu atrohdamš, un winfch to ir ihpafchi noguldijis eefsch mehrenahm semesjohnehm, kur zilwekeem gais pa tauw ar dabas zeetahm leetahm puhletees; jo dselse speeschahs wiswairaf us semespokeem un apafsch ekwatora ta dikti mas ir atrohdamä. Seemelu semes ar dselši bagatigi fwehtitas, fewischki Sweedrija un Norwegija ir leeli dselseskalni, bet ari Kreewija, Anglija, Bahzija, Franzija un Bruhsija ir leela dselses bagatiba. Anglija, kas no zilwekeem bagati apdsihwota un kur mehrens gais wifu gadu pa tauw pa semi raknahht, isrohkt wairaf dselses nekä zitä lahda walsti, gadä wairaf lä 6,000,000 birkawas, un Anglijas tehrauds ir deesgan flawehts, ko daschi mehds faukt par engelischu tehraudu. Sweedrija, kurai leelä dselses magasina nekä Anglijai, tomehr masak il gada isskape ahträ, tadeht ka ta nau tik beesa apdsihwota un semes weeta un gais nau tik fehmigs lä Anglija. Tomehr ari Sweedrija isrohkt dauds dselses, no Uplandes Danemores raktuwehm ween gadä lahdas 270 milion mahzinas, un Sweedru dselse ir it ihpafchi flawena, fewischki tee grahpji, kas no Sweedru dselses taifiti; jo eefsch teem wahrotees balta supa.

Dselse nau ween tas wiswajadfigais un wiswairaf dabujamais, bet winfch ir ari tas lehtakais metals; jo par 8 lohthim fadraba un puslohts selta war dabuht weselu birkawu wislabakahs kalejadselses un nekafeta jehla dselse ir wehl trihreis lehtaka. Tomehr dselses istrakchana un kauseschana makfa dauds leela puhlina un ta fwehtiba, ko Deems eefsch dselses eelzis zilwekeem til ar waigafweedreem ir isdabujama; jo preefsch dselskaufeschanas wajag ta wisleelaka karstuma, lahdu til muhsu krahsnes uguns spehji isdoht. No ohtras pufes flatoht Raditajs dselši radidams pee muhsu labuma ir dohmajis, tadeht tas to metal, kas mums lä eerohzis eefsch muhsu rohlahm arween jazila, waj pee zita metaku isdabuschanas jeb pee winu paschu un olminu un lohku apstrahdashanas, ir radijis dauds weeglaku nekä seltu, fudrabu, waru un fwinu. Bet fihkstuma un steepiba dselse ar seltu war leelitees. To mums leezina tahs smalka tehrauda spiralsederes eefsch kabatas pulksteneem, preefsch lam seltš un fudrabs newar dereht. Smalki ahrdeta dselse ari spehji sawus sohbus eelais fudrabä un seltä lä ari pascha dselši un zitšs metalšs.

Tik pee ruhfeschanas dselši pawisam zitada daba nekä seltam un fudrabam. Dselse us ruhfeschanu dikti mudiga, zaur ko wina grib tikt sawä dabigä buhschanä un tas noteek, kad wina ar gaisfahbi saweenojahs, tapehzi dsels un tehrauda leetas arween jabrukke, lai tahs buhtu spohschas un tihras. Kad nu dselši ir leela lahriba weenotees ar flahbekli, sehwelli un ohgli tad wina sawä dabigä buhschanä ir ar tahdahm leetahm pilnigi fakrepejusi un til zaur ugunswaru dselse no tahdahm leekahm dakahm ir schkirama un tihrama. Tad dselses schfihstichanas darbs noteek eefsch leelahm tohrna augstahm krahsnehm, kas lihdsigas muhsu lakuzepkeem. Tur tohp pamaischu us weenas kahrtas dselses behrta weena ohgtu kahrtä, un tad ugunskarstums un zilweku rohlas strahda sawu darbu. Plehschas puhfch, dsirksteles skraida un zeplis fwehlo, lä kad wisf kalnis taptu glaseerehts.

Ohgles zaur sawu karstu fwehlofchanu zeetu dselši iskaufeschas un zaur tam winu no flahbes (ruhfas) atschkiruschas,

nu paschas ar winu fahf saweenotees; jo kad dselsskaufes zepli farkans schkidrum's spohschi laistabs, tad jau 100 mahrzinas dselsses ir saweenojuschahs ar 5 mahrzinahm ohgles. Tahdu ar ohgli fajukuschu dselss fauz par tschugunu un to newar ar ahmuru kalt; jo wina preeksch tam ir par truflu. Bet lai nu dselss ari preeksch kalschanas buhtu deriga, tad no winas attal ta ohgludaka ja-atswabina, un tas noteel, kad tschugunu no jauna leel uguni un to til ilgi dedsina, kamehr tas no karstuma paleel balts, tad ar leeleem ahmureem wele wina masu, zaur ko gais eeksch tahdas kwehloschas tschugunapihes eespeeschahs un palihds ohglei fadegt, ka no winas nefas wairs ne-atleel un dselss ir tihra. Tahdas weetas, fur tschuguns par katamu dselss tohp pahwehrtihts, fauz par ahmurnizohm, tadehft ka tur ahmurs deenahm un naktihm daufa ka klousch ween.

Tahda wihse truflu dselss war pataisht par sikhstu un stai-pigu, kas laujahs kaltees, isstept par drahti un isrulleht par bleki. Zaur tam war dabuht stangu dselss, kurai ir tahda ih-pascha sawadiba, kas til wehl pee platinas atroh dama, tas ir, ka winu bes iskaufeschanas, til zaur sakarseschanu un ahmura-sichanu war saweiseht kohpa, diwus gabalus pataisht par weenu.

Wehl wairaf eewehrojama ir tehraudataisichana. Kad tschugunam no wina ohglufatura kahdu dalu atnem, jeb kad skaidrai dselsses peeleeel kahdas diwas prozentes ohglu, tad iszetahs pawisam zitada dselss, kas no tahm diwahm, pallaban minetahm sortehm isshkirahs zaur to, ka winu war dariht zeetaku un mihkstu. Scho dselss fauz par tehraudu. Tehrauds ir drusku balganahs neta alashiga dselss, winsch laujahs fewi puleetees un pee karstinaschanas zaur teem daschadeem karstuma grahdeem ari winsch tohp daschahds; papreeksch bahli dseltens, tad tumschi dseltens, tad dselteni farkans, tad farkans, tad tumschi farkans, tad lilla-silgans, tad sils un pehdigi silimelns. Scho tehrauda pehrwu rindu war brangi noskati-tees pee adamas adatas, kad to us degoschas swezes sakaitina. Pascha karstaka weeta tehrauds isskatisees melns un arween tahlak tas israhdihs wifas tahs pehrwes pehz kahrtas, kas patlaban tika minetas.

Tehrauds ir mihksts un laujahs kaltees ka stangudselss, bet kad winu farkanu nokaitetu peepeschi eegrusch auksta uhdeni, tad wina daba pawisam ir pahwehrtah, tad winsch wairs ne-laujahs kaltees, ir zeetaks par katru zitu metali (til par dimantu ween ne) un dikti traufens. Tahdu tehrauda dabas zeetinaschani fauz par „ahrdeschani“ un no zeeta tehrauda taifa wihles un adatas. Zaur ahrdeschani kalejs tehraudam war doht zeetu, mihkstu waj widischkeju dabu un to pehz grahdeem aprehkinaht ka gribedams. Jo wairaf tehrauds bijis sakaitinahts, jo zeetaku dabu winsch peenem pee ahrdeschanas un pee tahs pehrwes, kas zaur wina atweldeschani iszetahs, war eewehroht wina zeetumu jeb mihkstumu. Smalkeem nascheem leel notezetees gaischi dselteneem, pu-nascheem un spal-munascheem — selta dseltaneem, schkehrehm, zirweem, kal-teem un prasteem nascheem — bruhneem lihds purpurfarka-neem; gelfehm, pulstenufederehm un swahwsteem — gaischi-sileem un sabgeem — tumschisileem. Ta nu dselss ir zilwe-leem ustizigs kalps, kas pat sawu dabu pahwehrtah pehz sawa funga un pawehletaja gribeschanas gan par zeetu, gan par mihkstu.

Wezds laikds wars ispildija dselssweetu; jo waru kad at-rada gandrihs skaidra buhschana un pee wina fataisichanas waijadseja gauschi mas puhlina. Kad swehti raksti runa no

waratraukeem un wezo Greeku dsesmineeks Homehrs stahsta no wara eerohscheem, tad japeemin, ka tas wars bij weens maifijums no wara un alwas. Tee waren leele deewekku nami Indija apaksch semes, ar tahdeem eerohscheem kaluuklin-tis leekahs eegirfti.

Dauds gadusimteni pee ta darba buhs aistezejuschu un augums pehz auguma kala sawu deewekku tempeles. Gelsch tahm selta raktuwehm, kas zitreis bija Egipte un peedereja pee Tebojas walsts, kuras tohp usskatitas par tahm wiswezakahm mineralu dohbehm us wifas pasaules, pehz tahs walsts bohja eeschanas atrada darba riklus, kas wif bij no wara. Tohp stahstihst, ka eeksch Sibirijas us ta ta nosaukta tschuhskufalna esohht atrastahs pehdas no wezahm mineralaraktuwehm un ari darba eerohtschi, wergas, ahmuri, stangas, duntschi un bul-tas — no wara. Franzija, Schweizija, Italija, Wahzija, Dahnija un Sweedrija dauds weetahm ir usrakti kara eeroh-tschu, kas taifiti no wara un zehlfuschees no Zeltu laikeem. Ari wezu Rohmneeku kara eerohtschi bij no bronkses un wara taifiti, bet tee tohs drihs eemainija pret zeetakeem un asakeem dselsses eerohscheem; jo tiklihds kahda tauta vazekahs us mah-zibas stahwokka, tad ta wairs newar istift bes dselsses. Zesara laikds Anglija wehl til reti dselss bij atroh dama, ka to tur ar seltu uswehra. Preeksch Gustawa Basa waldischanas ari Sweedri neprata neds dselss kaufesht neds tihriht. Tad Libekes kaufmani no wineem pirka jehlu dselss, to sakauseja un sakala par stangudselss un teem attal pahrdewa atpakaf. Tas nobei-dahs, kad minetahs flawenais kehniensch nahza pee waldischana-s un Sweedru tautu mahzitahm tautahm peebeedroja. Ta nu dselsses wehsture ir ari tautu mahzibas wehsture.

Kahdabs, ka jau firmos laikds taudis jahlfuschu dselss kalt un it ihwaschi pee wezeem Indeescheem kalschanas skunste jo ogri ir attihstijusees. Winu dselss ir wehl arween ta lohla-naka, un wini proht dselssu leetahm isstus zaurumus, par probwi grabjeem, us to labako aishapht. Bihbelé Thubal-kains tohp flawehts par kalschanas skunstes isdohmataju, un winsch esohht dselss un waru sastrahdajis. Wehz Greeku deeweklumahzibas bij Wulkans tas ugunsdeews un kalschanas skunstes atradejs. Wina nosimejums bij ahmurs, knihpstan-gas un lakta; wina smeilde eeksch ugunswehmeja kalna Etna un us Lipari salas.

Nemahzitas tautas pat muhsu laikds, ka Tschigani, So-tentoti eeksch deenwid-Afrikas un Tungusi eeksch Sibirijas, zit-us amatus neta kreetni nemahzedami, tomehr few peefawina-juschu dselsses kalschanas skunsti, lai gan ta amata eerikte pee wineem wehl dauds ir atpakaf. Tungusi sawus lohpus gani-dami turpat us ganibahm postrahda kaleja amatu. Alminu tschupina ir winu lakta, rohnu ahda ar mahlu truhbu winu plehshas un wini us semes sehdedami kat ar bree-smigu ah-trumu un smukuma zeenischani schkipes, vihkus, naschus, sahkus un deewekubildes. Ari meschu tautas, kuru semé dselss nemas nau atroh nama un kas neta nesina no dselss kau-feschanas un kalichanas, tomehr to metali zeeni no dahiga prahta. Kad fugi atnahf pee winu sakahm, tad tuhda tah-das dselssu leetas peewelk winu usmaniba un tee us zirweem un naglahm skatidamees fahf apbrihnoht sweschneeku gudribu. Tahdi taudis tad ar leelu kahribu ismaina sawus seltus fu-drabus un dahrgus alminus pret prastes dselsses eerohscheem. Widus Afrikas eedshwotaji, kas lobpraht mihko lepnibu un gresnumu, wairaf zeeni dselss neta speegelus, krelles un gre-djenus. Par weenu naglu tee labpraht dohd wejelu zuhku

waj wehrst un par ritena rehpi weseleu ganamupulku. Tapat ari Jaunsehlandes eedfshwataji dselst tura leela wehrtiba; kad reisneeki pee wineem aistugoja, tad tee ar waru wineem wifas dselsuleetas atnehma un tani weeta dahwinaja zitas leetas.

Mehs mahziti Giropeefchi ifdeenas bruhlejam naschus, gafeles, ahmurus, sahgu, zirwju, isfaptis, naglas un adatas, bet kad tas wifas pee mums til lehti un weegli ir dabujams, tad mehs nemas ne-apdohmajam, zil leelu labumu Nabitajs zaur tahdahm dselsteleetahm mums ir peeschkhiris. Bet kad mehs ar eewehroschanu apflatom masu schuwamu adatinu, kas ir taifita no smalka tehrauda, tehrauds attal zaur ahrdeschanu ir taifits no stangudselses, stangudsels zaur kaufeschanu ir taifita no jehlas dsels jeb ruhfas, kas guleja dsiku eelsch kalna eelschahm un pee kuras zilwelam waijadseja raktees semi kasdamam, alminus kaldamam un lausdamam un sawu dschwibu neds wese-libu netaupidamam, tad mums ta masa neeziga adatina ar to spizu spizuminu un masu aztinu, kas pehrkama par lehtu naudu, istradisees dahrgaka, zeenigaka un wehrtigaka; gan mas skunstes produktiasch, bet leela debes un semes dahwana.

Bet nu eewehrosim wehl zitu adatu, kas nau neds schujama, adama, tamboreenejama jeb peesprauschama, bet kas sawa deenesta ir skunsigaka nek schahs. Gesim gara us juhrmalu un kappim tur us fuga. Tur mehs eeraugam leelu apaku dohfi ar glahses wahlu, kuru sauz par kompasu. Kompass widu us masa stabina widifku gul adata bes neweenas azs, kas balanseeredama ar sawu spizumu rahda arween us seemeli, lai to gan greech un grohsa ka patihk. Schi adata ir ari no dselses, bet winu sauz par magnetes adatu, tadeht ka ta ar magneti ari apstriketa. Schi magnetes adata ir lugneeku zeta rahditaja; jo kad ta arween rahda us seemeli, tad zaur to lugneekem ari zitas debes weetas tohp sinamas, un tee tad arween war sinacht to weetu, us kureeni teem jabrauz. Wezds laikds, kameht kompassa wehl nebij atrasta, swaigsnes lugneekem zetu rahdija, bet swaigsnes jau arween nau redsamus un ari nau pilnigas zelarahditajas, tadeht wezee ar saweem lugischeem til gar juhrmalahm braufaja. Magnetes adata bij tas pirktis, kas Kolumbam rahdija braukt ap semeslohdi un ta no newilfchu atrast Ameriku jaunu pasauli, tur tagad dauds no muhsu baltajeem brahleem dschwio lustigi un wakigi kahjas pret muhsu kahjam sperdami. Ta nau magnetes adata, kas nau nekas wairak ka smalks dselstestrunkitis, ir saweenojusi wezu pasauli ar jaunu, pasauls andeli uswedusi us zeta un zaur to zilwektem wehl arween peeschkir dauds daschadas bagatibas, tadeht dselste ir bagatibas atflehga.

Bet bes magnetes peestrihleschanas dsels adata neweenam zetu nerahda, tadeht japrassa, kas ir tas pats magnetis? Magnetis ir weens no teem dauds Deewa brihnumeem, kuru mehs gan redsam, bet pilnigi neisprohtam. Magnetis ir melns dselstigs alminis, eelsch kura mahjo tahds spehls masus dsels gobalinus, kas nau magnetigi, few raut klaht jau no laba attahluma, ka zaur behrsechanu fahldita seegellaka mehds peewilkt papibra druzinas. Tomehr laka atdsidama tohs papihrischus no sewis attal atmet, bet magnetis tahs peewilktas dselstalinus tura zeeti un til ar waru sauz atrant. Scha peewilfchanas fwehka labad magnetis jau fen ir apbrihnohts, bet sawu wahrdi tas ir dabujis no tahs pilsehtas magnetijas eelsch Lidijas, tur tas wispirms ir atrast.

(Turpmal beiguims.)

Zeenijama Medafzija!

Nu jau attal daschi laiki ir aistezejufchi, kamehr jums no sawas reisofchanas nekahdu sinu ne-esmu laidis. Gan esmu daschas deenas reisojis par uhdeni un semi; esmu bijis Sweedru, Dahnun un wehl dauds zitas fweeschas semes, bet to ne-esmu it nekur atradis un peedfshwojis, ko us mahjahm nahkdams Kursemes flaweta apgabala wehl usgahju un atradu. Ja, to rakstohht un Zums sinohht, man eet aufstas schauschallas zaur maneem kaulkem! Us mahjahm nahkdams duseju tai flaweta apgabala kahda krogga, bet bij patlaban fwehta deenina, dohmaju pats wehl pee sewis: Nu, te man buhs schodeen un wehl nahkamun nakti weegla dusa, bet kur to nems! — Daudis bij wehl basniga, kad jau resnee un teewee ar wifadeem muskeem atnahza, te peemineschu, ka tas nebija kahds basnigas, bet weens zits kroggs. Pulkstems wehl nebija trihs fitis, ka jau fahka laudis no malu malahm ka uhdens pluhst, bramani ar sawahm seltenitehm un lihgwinahm; pastarpahm gadijahs ari kahds wezis. Ar weenu tahdu es gudribas pehz eedraudsejohs un tas man ari wehlat dauds no ta apgabala pastahstija. Patlaban kad bij jau wisi bramani un pastarpam ari daschi ta nosauktee dschwani atnahkufchi, tad fahka warenee muskanti sawus tohnus laist wala; nu wisi greefa dantschus un daschabi lohziyahs. Tas nu buhtu wifas wehl labi bijis, bet ne-ilgi pehz dantscheem fahkhs breefniiga peedserchana un fihwa pluhfchanahs un asinaina kaufchanahs! Un ta tas gahja lihds tumfchu nakti, kur tad dasch labs til mas dschwus us mahjahm tika aiswests. — Nu pehz laizina fatiku sawu wezo draugu un nehmoht winu par daschahm leetahm tablak waijaht, kur winsch man tad wifu ta apgabala eedfshwi un darifchanu, brihscheem ar afarahm, nostahstija. Pirmal winam prassju: Ka tas nahkhs, ka juhfu laudis wehl til rupji un breefniigi ir un waj tad pagasta waldiba wineem tahdus breefmu darbus atkauj?! Us tam man wezitis atbildeja: „Waj teh! muhsu warenee skatahs us tahdeem darbeem itin ar preeku! Kad pagasta wezis reds kahdus kaujamees, tad grohsahs ka tihsteru tehws un pee tam wehl faka, lai sehni til idarahs, krogga weeta! — un kad eet pee pagasta teefas fuhdseht, tad tam jau arweenu ir un paleek taifniba, kam pilnas kabatas ar lipka jeb nula butelehm un kam schihis drapes lihdsu nau, ta taifniba newar buht, ja tihk, winsch gadu apkahrt sawu taifnibu mekletu. Redseet, teh! ta eet wehl pee mums! — Kahdu reisi ari gadahs, kad nabaga zilwelam dauds netaisnibas noteek, ir kahdu reis sawu pelnitu lohni newar peedfihht, nabags eet pee augstalahm teefahm, tahs spreesch par taifnibu, bet muhsu pagasta teefas bramani tad greechahs zil war un jehds; kad ta leeta 10 rub. buhtu wehrta, tad wini trihs reis til dauds wehl klaht peeleek, lai nabaga sweedri taptu aprihti. — Kad Zums, teh, ta wafas buhtu pa muhsu widu pabraukaht, tad Zuh daschu nekahrtibu un — wehl atrastu: Ka Zuh redsetu ka muhsu kapi isskatahs! Schohgi weetu weetahm atkritufchi, lohpi eet pahri un jublas rohl gandrihs mihtus aigahjeus ahrâ. Gijet garam muhsu fohlas namam, tad juh dohmaseet, ka tas ir kahds labibas schuhnis, durwis kriht no engehm ahrâ, lohgi ar dehlehm un dibeneem ir isslahpiti. Kad fohlmeisters pagasta waldibu luhds, lai jese apschelohjohs un leek eelikt, un tai isskasta, ka ruhtes zaur fapuukscheem lohgurahmeem no wehtras trihjinati paschas no sewis kriht ahrâ, tad gudra pagasta waldiba atbild ta: „Nu, to waijag fohlmeisteram no sewis pascha sinacht, mehs gan to nedarisim un lohgu nelisim lahpiht, winsch ir

ta nama fainneefs un wixam tahs wajag pascham list eelikt! —
 Kad masu leetu lihst leetus, tad uhdenz tel pa jamtu, ka pa
 schohgu eelscha un fsholmeisters ar saweem fsholas behrneem
 un ar sawu nabadibu leen no weena istabas stuhra un grib
 glahbtees ohtra, bet tur ta pati nelaimo winu gaida. Kad nu
 kahdu reis draudses mahzitajs par kahdahm derigahm un wajag-
 dsigahm leetahm peemahja un padohmu peedohd, tad us winu
 ais muguras deesgan daschadus wahrduz ismehta. Ko gan
 winsch no buhwes kohpschanaas un walsts darischanahm sinobt.
 — Redseet, tehwi, ta pee mums wehl tagad eet! —

Ta tad es nu to wifu no mana weza drauga noklausijees
 un wifu kreetni pahrdohmajis, apuehmohs sawa prahda zee-
 nigu redakziju luhgt, lai jete eeliktu to sawa, mums mihtota
 lapina, ka lai daschi pee tam mahzabs un eewehro, ka Kurfes-
 mes flaweta apgabala kristiti un tizigi zilweki dara, ka teem
 garigas mantas kohii mai mihtas un tiht, bet par daudi stipri
 tee negehligi frohgi un dascha zita tumshiba wixneem ir mihta un
 dahrga. —

To raksta un sino ar dsitu nofkumschanu Zuhfu wezais
 draugs Ints Inta dehts.

Kurfemes nelaika herzoggu deputats.

Pee ehfchanas, it ihpaschi us weesibahm, gohdibahm un
 fwehtkeem, laudis mehds runahd par saweem kungeem, ko gan
 tee ehd un zil tee par gadu aptehre. Teem nepeeteek, kad tee
 sawas walodas wada pa dsihwu waldneeku galdu, bet wini
 atskatahs ari atpakat eelsch nomiruschu kungu kausfeem un
 schahwjeem, kaut gan tee preeksch simts un wairak gadeem ais-
 gahjuschi us to walstibu, kur war istikt bes ehfchanas un dsers-
 schanas. Bezus wihrus, it ihpaschi wezas seewas, esmu
 daudstois dsirdejis runajam, ka Kurfemes herzoggu laikos, kur
 nu herzoggs mitis, Zeligawa, Wirzawa jeb Mundahlé, esohd
 it deenas kauti 1000 wehrfchi un 500 wepri.

Lai nu laudis preeksch sawas galda tehrseschanaas dabutu
 pateefas sinaschanaas, tad teem atklahju herzoggu deputata ap-
 rakstu, ka tas stahw eelsch Kurfemes kronikas. Pee sweschu
 semju wiktualijahm, t. i. ehdamahm leetahm, peeleeku ari to
 laiku tirgu, ar to peesihmeschanu, ka us weena dahldera gahja
 4 $\frac{1}{2}$ Rihgas mahrkas.

Mineta herzogga deputats bij schahds:

140 labi wehrfchi, frijschi, 60 trekni wehrfchi, fahliti,
 130 barokti, 150 siweni, 1200 aitas, frijschas, 800 aitas,
 fahlitas, 500 jehri, 100 teki, 400 wistas, 500 sohjis, fri-
 schas, 1000 sohjis, schahwetas, mescha swehrus un putrus
 zil useet, 25,000 pantus, 768 pohdus sweesta, 2 muzas
 medus, 200 kahli butes jeb lestes, $\frac{1}{2}$ miliona schahwetas
 strimalas jeb lapu renges, 300 laschi, un daudi zitadas siwis,
 180 puhri kweeschu, 3150 puhri rudsu, 3840 puhri eefala,
 30 lasti apinu, 12,000 puhri ausu, 4 lasti sirnu, 20 puhri
 pupu, 50 muzas sofsilapostu, 40 muzas burkanu, 50 muzas
 rahzeau, 40 muzas sibpolu, 20 muzas pehtersilafaku, 6 mu-
 zas swiklu, 6 muzas mehdiku, 4 muzas rutku, 8 muzas
 gurku, 4 muzas sinepu; 20 mahrzinas sastrana isnes 120 dahl-
 derus, 15 mahrzinas kanekta isnes 225 mahrkas, 15 mahrzina-
 nas musklatfeedu isnes 375 mahrkas, 3 mahrzinas musklat-
 reekstu isnes 36 mahrkas, 30 mahrzinas paradihses graudu is-
 nes 60 mahrkas, 15 mahrzinas piparu timenes isnes 30 mahrkas,
 15 mahrzinas anisu isnes 15 mahrkas, 2 mahrzinas kas-
 mes isnes 6 mahrkas, 40 pohdi zukura isnes 1000 mahrkas,

10 pohdi piparu isnes 700 mahrkas, 10 pohdi ingwe-
 res isnes 700 mahrkas, 20 pohdi mandeles isnes 300
 mahrkas, 21 pohds ribsu isnes 147 mahrkas, 10 pohdi
 gleemes isnes 50 mahrkas, 1 pohds naglinas isnes 260 mahrkas,
 6 kurwi wibges isnes 42 mahrkas, 12 kurwi rosines
 isnes 168 mahrkas, 150 kurwi korintes isnes 150 mahrkas,
 50 kurwi oliwijas (kohkikas ahboli) isnes 100 mahrkas, 24
 kurwi kahparu isnes 30 mahrkas, 2000 citronu isnes 50
 mahrkas, 320 enkures Reinwihna isnes 720 dahlderu, 30
 wahtis Franzu wihna isnes 300 dahlderu, 16 enkures wih-
 etika isnes 40 mahrkas.

Scho deputata tabeli tuwak apskatidami eeraugam, ka
 herzoggs ehdis wairak sihwus nekà saldus ehdeenus; to leezina
 tee 10 pohdi piparu, 4 muzas sinepu un til 40 pohdi zukura.
 Tahs 2 muzas medus ari nebij preeksch ehfchanas, bet bij
 preeksch meestnu bruhweschanas.

Kad tabeli wehl tuwak apskatam, tad eeraugam, ka 4 lee-
 tas us tahs truhlst, kas tagad peeskaitomas pee muhsu dee-
 nischkas baribas, tahs ir: fahls, kaseja, tehja, kartufeki.
 Ka sinams, herzoggs bes fahls gan nebuhs ehdis, tas to laikam
 bij achmis bes mehra un swara; bet tas buhs pahrtizis bes ka-
 sejas un tehjas, to ari leezina tas bischkitis zukura, ko tahdi
 dschreeni daudi aprij. Kartufeki tolait Kurfeme wehl netika
 audsinati. Herzoggs kahdreis puhru kartufesu pastelleja no
 ahrsemehm un tad sawus weefus pameeloja, — pa weefam
 pa kartupelim.

Kad trihs pehdigus teizeenus eewehrejam, tad waram gan
 faziht: Kurfeme eelsch ehfchanas pa 200 gadeem dikti tahl us
 preekschu aisskrehjus; bes ka preeksch 200 gadeem herzoggs is-
 tika, jeb to, ka gahrdumu pasmeleja, to tagad itweens semneeks
 pasihst un bauda katru deenu. Ko gan laudis ehdihs un dsers
 pehz 200 gadeem!?

Diwi seewas.

Pahris wihru gahja no gastubscha mahjas; abeem bij la-
 bas duhschas. Birmais usnehma walodu fazidams: „na, nu
 manai wezenei atkal ihsta gohda deena.“ — „Kapehz?“ —
 „Nu tapehz, ka ta mani mahjas pahrnahkuschu tuhda fahls
 lamahd un gahniht, ka esmoht peedsehris; tas winas leelakais
 preeks, ka tad ar manim war isplehstees pehz patilfchanas; —
 karpahs ka noperejusees zahlu mahte pa smiltihm.“ — „Man
 eet pawifam zitadi,“ ohtrais nehmas: „tik lihds ka mana
 seewina eerauga mani eereibuschu, ta mani uslubko schebliigi
 ar afaru pilnahm azihm un winas mihtligus waidsinus uskati-
 dams es nomanu, ka ta deht manas labofchanas Deemu
 lubgusi; man jakounahs un jazeesch klusu. Kaut jete ta ka
 tawa reis fahktu mani funiht, tad es tai ari waretu rupjibu
 deesgan doht preti. — bet tagad tas ne-eet, tapehz es no
 schihs reises gribu bubl usmanigs un nelad wairs tik daudf
 nedfert, ka galwina apreibst.“

Ka dsirdams wihrs paleekoht pee wahrda, — ohtree wehl
 pluhzabs. C. M.

Misiones dahwanas sawemtas:

no Semites dr. . . . . 18 rubl.
 no Embotes dr. . . . . 15 rubl.

R. Raeder,
 Kurfemes misiones generalreferent.

**Tabibas un pretfchu tirgus Jelgavā, 3. Mai, Rihgā,
1. Mai, un Leepajā, 24. April 1876. g.**

Mafkaja par:		Jelgavā.	Rihgā.	Leepajā.
1/2	fchetw. (1 pūtru) rudu	2 r. 40 f.	2 r. 75 f.	2 r. 20 f.
1/2	" (1 ") kweefchu	3 " 60 "	4 " — "	3 " 50 "
1/2	" (1 ") meefchu	2 " 30 "	2 " 15 "	2 " 10 "
1/2	" (1 ") ausu	1 " 45 "	1 " 70 "	1 " 50 "
1/2	" (1 ") firau	3 " — "	3 " 25 "	3 " — "
1/2	" (1 ") rupu rudu miltu	2 " 20 "	2 " 65 "	2 " 25 "
1/2	" (1 ") bibdeletu	3 " — "	4 " — "	3 " 25 "
1/2	" (1 ") kweefchu miltu	3 " 70 "	5 " — "	4 " 50 "
1/2	" (1 ") meefchu putrainu	3 " — "	3 " 85 "	3 " 50 "
1/2	" (1 ") kartofeku	1 " 40 "	1 " 25 "	— " 75 "

10 pudu (1 birfamu) feena	3 r. — f.	5 r. — f.	4 r. — f.
1/2 " (20 mabz.) kweefka	5 " 60 "	5 " 80 "	3 " 50 "
1/2 " (20 ") dsefes	— " — "	1 " 15 "	1 " 20 "
1/2 " (20 ") tabakas	1 " 50 "	1 " 25 "	2 " 50 "
1/2 " (20 ") fchifitu apinu	— " — "	— " — "	— " — "
1/2 " (20 ") frohau linu	— " — "	2 " 20 "	2 " — "
1/2 " (20 ") braka	— " — "	1 " 10 "	1 " 15 "
1 muzu linu fehflu	— " — "	— " — "	7 " — "
1 muzu flku	14 " — "	15 " — "	14 " — "
10 pudu farfanas fabls	6 " 80 "	6 " 60 "	6 " 20 "
10 " baltas ruyjas fabls	6 " 80 "	6 " 40 "	6 " 50 "
10 " " smalkas fabls	6 " 80 "	6 " 20 "	6 " — "

Ratv. Amifchu apgabdatajs: J. W. Satranowicz.

Sludinafchana s.

Keisarifkas Majestetes,
wifas Kreemijas Patwaldneeka
u. t. j. pr. u. t. j. pr. u. t. j. pr.
pawehli teel finguas darihts no Bauflas pilfchta bah-
riau teefas, Bauflā nomirufcha, no deenesa atlaista
unterofizeera, Mabrīna Abbolina, atstahthas manti-
bas leetā, fchabds

atstahthas mantibas iffludinajums,
pehž fura wifcem teem, kam pre Bauflā nomirufcha,
no deenesa atlaista unterofizeera, Mabrīna Abbolina,
atstahthas mantibas, ihpafchi pee Bauflas pilfchta
buhdama gruntegabata Nr. 51 labdas mantofchanas
jeb fahdi parahdi jeb jitas labdas pehž ilumeem
peenahlamas teefibas jeb praifchanas buhtu, jeb
labdas zelt dohmatu, lat tee labdas fomas teefibas
un praifchanas libdi 16. Dezember 1876. gadā, kurfch
par weenigo un ifflehgchanas terminu fchai leetā
nolifto, pee fchibis pilfchta bahriau teefas veedohd,
un wrohti, ar tahdu peelohdinafchānu, ka zaur zaurim
wif tee, fas fawas teefbas un praifchanas libdi
augfcham minetam veemeldes terminam nebubs pede-
wufch, weblat ar tahm pamifam ifis atraiditi, we-
neem mufchiga flufu zeefchana uflifto un ar atstahto
mantibu pehž ilumeem darihts. 3
Bauflas raktufl, 19. April 1876.
(S. W.) Birgermeiflers: Th. Berner.
Sekreteris: Joh. Gadilhe.

Jaun-Swirklaukas pagasta teefa dara finamu, ka
wina 22. Mai f. g., pulfhen 12. pusdeenā, Jaun-
Swirklaukas Mafschu-Mungu mahjas Annas Kufaln
atstahtu mantibu, tā: weenu gobwi un dafchadas
faimneezibas rihus wairafchoflijajem pret tuhdatu
mafchānu pahrdohē. 3
Jaun-Swirklaukas pagasta teefa, 23. April 1876.
(Nr. 101.) Preekfchfehdeitajs: K. Smilgatin.
(S. W.) Rakfhu wedejš: Waldowsky.

Lambartes pagasta waldifchana (Lambertshof Gem.
Birn.) uf grunu 115. artifeka ilfumu par wifpoh-
rihu kara deenesu dara zaur feho finamu, ka fcha
pagasta fofaufchānas ifte par 1876. gadu welfufchu
lohsefchānu ir pagatawota un libdi 15. Mai f. g.
pee fchibis pagasta waldifchanas deht eefkafifchānas
hubs ilifto. 1
Lambartē, 20. April 1876.
(Nr. 46.) Pag. wez.: J. Kalning.
Pag. fchrihw.: R. Pohlmann.

Sludinafchana.

Wez. Swirklaukas (Alt-Bergsted) pagasta waldif-
chana dara zaur wifcem finamu, ka no fchiba de-
nas fchi pagasta waldifchana un pagasta teefa fawas
fehdeefchānas tantis pee fchi pagasta veedertās Pigit
mahjas kotura. Latat ari teel no tureenes no
fchibis deenas ta wofhu un areidanti pretim neem-
fchana un tablas fuhfifchānu ifdarita.
Galwas naudas un jitas naudas mafchānas,
tā ari wafu mainifchana u. t. j. pr., teel titali ze-
tortdeenās, ja fchit deenā hafnijas: jeb krohna-
fwehtl neseekriht, pretim neemas un ifdaritas. 2
Pigit mahjas, 23. April 1876.
(Nr. 53.) (S. W.) Pag. wez.: J. Bifchmeifler.

Augfgrahdigo, tā ari englifchu
Superfoffatu
tur ariweenu uf lehgera un nem apstelleschānas preti
C. Hepkeris,
Jelgavā. 2

Wifadus
naudas wehrtibas papihrus
pehrl un pahrdohd
Danl. Minus,
Rihgā, wehwereclā, pahcha namā pee linu-fwareem.

Wiflabafahs ihstahs
kweefchu flehrkeles,
18 lap. fudr. par mahzīnu, teel weenweenigi pah-
dohdas pee
Pehtera Drlowa,
Jelgavā, wifceelas fuhri, Rubinfteina namā.

Wafudufi
uf teelzeta mafa felta lehdē, pee furas karajās 2
wulfitensatfchjas, 1 gredfens un 1 karpfete. Gahdigo
atradējs dabu peenahlamu patoizibas aihu no weera-
teefnefcha barona von der Recke — Lufumā. 1

Jaunahs filkes
wifadās fortēs un labās dihgstofchās
Linfehklas
pahrdohd 2
S. Seyster's,
Jelgavā, leelajā celā pee melna gaita.

Superfoffatu,
no Packard Ipswichē
fas tē jau 15 gadus par labu atrahē un fawas
labas ihpafchības deht jau wimā fentohriju if-
raddifchānā 1865. gadā medall dabuja, pahrdohd
no lehgera
P. van Dyk,
Rihgā, leelajā fmlfchu celā Nr. 1.

Lokomobiles
un
kulamahs mafchines,
if Rufon Pfofkor fabrika no 18, 8, 6 un 3
firgu fpehka, ar beifamajabm war ari pilnigi
ribru labihu ilifto; winas ir wuf til fmagas un
libdi 1000 rubl. fudr. lehtafas nekā tabs aifnifigu
fpehku mafchines, un pee winahu ir uf wuf mafal
zilweku walfadifas, tadēht ihpafchi preekfch mafgeant-
neefcem derigas. — pahrdohd

Ziegler's un heedris,
Rihgā, leelajā wifceclā Nr. 19.
Akmen-ohgtu darwu,
juntu-papi
un
Belgijas wahgu fmehtri
pahrdohd no lehgera
Danl. Minus,
Rihgā, wehwereclā pee linu fwareem.

Sinofchana
preekfch Dalfeem un ta aprifka.
Nablofcha laifa es ar famu fotograferefeh-
nas eerikti kuhfchu Dalfbs, bet titali mafu
lafu tur walfifchu un grihu ari tur teem zeenja-
neeni apstelleschānem ar famu flunfē ifkafohē par
wifnu patifchānu.
Lufumā, 30. April 1876.
W. Dohlen,
fotografis no Kenjāsbergas.
Preekfch paganu mifiones tita cemalfari:
no Lejawas un Lambertmufchās dr. . . . 10 rubl.
no Bauflas laru, draufes . . . . . 10 rubl.
30. April 1876.
W. Seefemann,
Jelgawas wahzu mahz.

Māskawas tehjas andelesweeta

№ 0

Pehtera Orlowa,

Jelgawā, pilseelas stuhri, Rubinsteina namā,

peedahwa fawu

bagato kraujumu no ihstahs kiachtas karawanes tehjas
if wišlabakahs sortes.

Mello tehju 1.20, 1.40, 1.50, 1.60; 1.80, 2, 2.20, 2.50 un 3 rubl. f. par mahziju.

Buku tehju 2, 2.50, 3, 3.50, 4, 6, 10 un 12 rubl. fudr. par mahziju.

Dseltentehju 4, 6, 8 un 12 rubl. fudr. par mahziju.

Wišlabako pehrtu kafeju 48 kap. fudr. par mahziju.

zeilon kafeju 45 kap. fudr. par mahziju.

kuba kafeju 42 kap. fudr. par mahziju.

Behterburgas zeeto zukuru, galwās no lihds 12 mahziju, 20½ kap. f. par mahz.

Warschawas zeeto zukuru, galwās no lihds 30 mahziju, 18 kap. f. par mahz.

Wišlabako sahgeto zukuru, ischetrkantigās gabalās, 18 kap. f. par mahziju.

Wišlabako smalko zukuru, 15 kap. fudr. par mahziju.

Swarš ir pilnigš papihri lihds nerehkinajoht.

Preeksch laipnas eewehrošchanas.

Mušfu tehjas bruhketajus darom zaur scho us tam usmanigūs, ka mušfu tehja, ūšeit Jelgawā, weenweenigi un tikai tai bohde, kas atrohnahs pilseelas stuhri, Rubinsteina namā, ir dabunama.

Eewehrojams Talsōs un Talsu apriatki.

Lai eespehju andelei us preekschu geldigu atswaru doht, pahrdohdu wifās teh-
rauda prezes if weena jau 106 gadus pastahwofcha angiu fabrika Sheffield
pilshehtā, ari prezes if weena no teem flaweteem Remscheidera fabrikeem, un tahs
wifseem pašstamahs Zistar tehrauda leetas, — no ūšihš deenas if sawas tehrauda,
wirzas, tabakas un zigaru bohdes, pašcham peederigā namā, par tik lehtu zenu,
kā lihds ūšim Talsōs nau peedšihwohts; eespehju ari par tehrauda prezes
ihstibu un geldibu, kas no manim teel pirta, peeklahjigu galwofchannu doht.

Luhdsu tadeht fawus zeenijamohs pirzejus, manim to lihds ūšim pilnigā meh-
rahwinato ustizibu ari us preekschu parahdiht, un ūshlu, kā lihds ūšim, tā ari us
preekschu, ūšo manim rahdito ustizibu zaur riktigu un kreetnu ispidišchannu wifōs
ušdewumōs raudsiht wairinahrt.

J. Lilienberg.

No Wentšpils spahrkafes waldbas teel zaur scho
finams darihš, ka wina no 20. Mai f. g. fawus
darbus eesahls un fawas sehdeschannas isnedekas ze-
tortdeenas, no pulst. 4.—6. pehzpusdee-
nās, ušurehs.

Wentšpils spahrkafes waldbā:

Direktoris: Mahzitajs Fr. Berndt.

Lohzeliš: B. v. Bienenstamm.

" W. Crusen.

" Fr. Schumacher.

Jelgawā stallplazi (Collegium allgemeiner
Fürsorge)

Kestera weeta

ir dabujama. Kas to griš peenemt, lai peeteizahs
turpat kantori, jeb arī wee Dürne mahzitaja
Jelgawā. — Turpat stallplazi ari weenas

fkohlas ehrges

teel pahrdohstas.

Krohna-Birzawas pagasta teefa dara zaur scho
finamu, ka 10. Mai f. g. nelatika Krohna-Birzawas
weza Gleij wehwera faimneefa, Zebaba Reimana,
atšahsta mantiba lura pastahw eeksch gobwihm, ai-
tahm, zuhlahm un daudš žitahm wirtschafstes lee-
tahm, ka ari bišhu kōkheem ar bitehm, — Gleij weh-
weru mahjās us ubirupi tiks pahrdohsta.

Krohna-Birzawā, 30. April 1876.

(Nr. 241.) Teef. peefehd.: D. Schauberg.
(S. B.) Teef. ūšihw.: G. Wahren.

No Rundables pagasta teefas teel zaur scho finams
darihš, ka eeksch Rundables Sarkanrohga 17. Mai
f. g. rudš, meeschi un daschadas wirtschaf-
stes leetas wairafkohlišchannā pret flaidru mašfu
tikš pahrdohstas.

Rundables teefas namā, 27. April 1876.

(Nr. 205.) Preekschfeh.: G. Wefsmann.
(S. B.) ūšihw.: Janne Strauting.

No Rundables pagasta teefas teel zaur scho finams
darihš, ka eeksch Rundables Eniten-Peena mahjabm
14. Mai f. g. aitas, jehri, teki un daschadas
wirtschafstes leetas wairafkohlišchannā pret flaidru
mašfu tikš pahrdohstas.

Rundables teefas namā, 27. April 1876.

(Nr. 204.) Preekschfeh.: G. Wefsmann.
(S. B.) ūšihw.: Janne Strauting.

Dabujamas wifās grahmatu bohdes:

СЛОВАРЬ

УПОТРЕБИТЕЛЬНЫИШИХЪ СЛОВЪ
И ВЫРАЖЕНІЙ

ВЪ РУССКОМЪ И ЛАТЫШСКОМЪ ЯЗЫКАХЪ.

Wairaf seetojama

wahrdu un išteikumu kraujums

Kreewu un Latweeschu walodā.

Sarakstihš no

Dimitri Mewes,

wirafkohlotaja wee Rihgās pilshehta gimnastijas.

Mašfa 30 kap.

Šhij wahrdnizeit ir taš noluhks, par waldbihbu
wee kreewu walodas mahzibas dereht. Wifās at-
rohдахs pehz lahrtahm fastahditi, wairaf bruhkete
wahrdi if ikdeenigās dšihmes, wee kam tahm nošh-
meschannam no illatras leetas tee ar tahm pašchahm
fahfeedamees laika wahrdi, fawadibās wahrdi un lahrti-
tibās wahrdi nahš, zaur tam teel, kas if ūšihš grah-
matas mahzahs, pilnigu teikumu fastahdišchana tub-
dalin atweeglinata. Tadeht buhtu ūših grahmata it
ihwahšhi preeksch teem deriga, kam wišpahrigā kara
deenestā ja-eesstahj.

Baltijas Semkohpejs un wina ammatš.

Pehz Bahzu semmes faimneefa Ferdinand Bretthaupt
semkohpibas raksteem latwifšhi sarakstihš no
G. Blumberg.

Mašfa 75 kap.

Masais

Sakau dahrsneeks,

jeb derrigi padohmi, ka wifadas dahrsu fahnes ja-
fehj, jahohj un seemā jaglabba, sehklas ja-audse un
t. j. pr., pehz daudš gadu isprohweschannas, (ar mašfu
aprišhi un dahrsu kalenderi klahš sarakstihš no
S. Kiewera, Kallatumuifšchās dahrsneeka.

Mašfa 35 kap.

Lohses

no IV. leelahs Māskawas loterijas,
leelakais winestš 25,000 rubl. fudr.,
kuru wilschana buhs 23., 24. un 25. Mai f. g.,
un lohses no Rihgās loterijas, kuru wilschana
buhs 16. Mai f. g., war dabuht

Pehtera Orlowa

Māskawas tehjas andelesweeta,
Jelgawā, pilseelas stuhri, Rubinsteina namā.

Uhtrepe tiks notureta

11. un 12. Mai 1876. g. Behmana muifšehš 6
werstes no Jelgawas wee floblotaja J. Vogelmann.
Kur tiks pahrdohiti 100 behrsa lohiti ūšhtsi
balsti un daudš ūmtu wifadu lohiti ūšhtu
lihu un tairnu mahsera resgalu.

No zensures atwehlehts, Rihgā, 3. Mai 1876.

Drukahis wee J. B. Steffenhagen un dehta.

(Tē klahit peelikums: Wasnizās un fkohtlas finās.)

Basnizas un fkolhas sinas.

Weens Kungs, weena tijiba, weena krisiba.

Nahditajs: Sinas. Mani peedfihwojumi ar fahdu boptistu.

Sinas.

No Dhsolmuifchas. Zelgawas Annas basniza 5. gawenu fw. tapa no zeen. mahzitaja Conradi k. isfludinahs, ka 24. Merza taps Dhsolmuifchas fkolha ekfams noturehts, us kuru wifl behrnu wezaki un zeen. pagasta waldiba mihti kkuwa eeluhgti. Tai noliktã deenã pulksten 1/210. bij zeen. mahzitajs un zeen. Dhsolmuifch. barona kungs lihds ar fawu dehlu abraukufchi. Meti behrnu wezaki un ari diwi Zelg. kirsp. laukufkolhotaji bija atnahkufchi. No pag. waldibas pufes bij tai fahds weens; pats pag. wezakais bij us Ribgu nobrauzis.

Zeenigs barona k., kurfch fawam pagastam lihds fchim ar dewigu rohku un mihtigu firdi fkolhu un fkolhotaju bij apgahdijis, nekawejahs lihds ar zeen. mahzitaju un mineteem fkolhotajeem fahkt behrnus pahraudsiht. Fkolhotajs nehma: 1) religijas mahzibu pahrlaufiht un isflaidroht, kura wifa fkolha parahdija tohti jautras atbildas un prahta zilafchanu; 2) kreemu walodu, kura flaidra lasifchana, pahrzelfchana un diftata ar to ismanigako darbu bij redsamã. Tad 3) pee rehlinafchanas tapa weens no fwefcheem fkolhotajeem aizinahs, kurfch ar flaitlu fihmehm (zipareem) eefahdamã, behrnus ar weenu tablak lihds triju flaitlu rehkinumeem noweda, un ar preeku wifl klaufitaji afina, ka behrneem wifl til fapratigi un glihti no rohlas gahja, ka mas mifejumi gadijahs. Pee 4) geografijas bij ohtris no fwefcheem fkolhotajeem. Tas no globus ifjautaja, kahda seme isfkatahs, ka greefchahs, ka eedalita u. t. j. pr. Beidsoht dauds fkolheneem bij Siropas walstis galwas pilfehiti. upes, juhraã un wehl zitas eewehrojamas weetas us landkahrti jarahda, un wifl tohti labi sinaja. Wehl tee diwi fwefchee fkolhotaji nehma Latweefchu un Wahzu waloras pahrbauht; tanis tahds pat labums bij redsamã ka wiflã pirmojã mahzibãã. Dhsolm. fkolhotajs patã nehma dseedafchanu; diwi weenbalfigi koraki un diwi 3 balfigas dseefminas, kuras no seemas fkolheneem deefgan jauki tapa dseedatas. — Jaukus kaligrafijas rakstus un fihmejumus zeen. barona kungs patureja few par peeminu no fchakleem fkolheneem.

Dafchi fkolhas draugi to islafijufchi warbuht eefaukfees: „Tas jau nau nekã jaunã, to jau mehã redsam un dsirdam fawãã paschãã fkolhãã!“

Sinams, tas ari nau nekã jaunã, bet ihpaschi pee fchi fkolhas tehwa publineem ir pateesi kãã jaunã; jo tamdehl til wibri, kuri no fkolhas publineem ko proht, gribeja redseht, waj ta ir, ka tahds wehstnefis Dhsolneekem bij eepuhtis auãis, ka tagadejs fkolhotajs, kurfch 18 gadus ufizigi strahdadams ne ko ne-efoht mahzijiã; tapehz zita fkolhotaja wajagohã.

To wiflabako leezibu no ta buhdama fkolhotaja jo flaidrakã mehã dsirdesim is zeen. Dhsolmuifchas dsimtkunga runãã, kuru ekfama beigãã tureja un kas ta flaneja: Mihli behrni! Es esmu wairã fchẽ atradis, un dabujis redseht un dsirdseht ne ka biju dohmajis. Tas nau weegls darbs 3jãã walodãã weenu flaitlu behrnu no 120 til tablu mahzibãã wadiht, ka fchis juhfu fkolhas tehws ufizitigi publedamees pee jums ir atfneedfis. Es biju lihds fchim fcho fkolhu kohpis un apgahdajis, un tagad winu pag. atdohdams es tomehr no winãã pawifam nefchirfchohs; jo no fchi brihscha es waldifchu par wairã fkolhahm (Zelgawas kirsp. fkolh. komif. presidents) un gahdaschu, ka fchi fkolha zitahm pakã nepalifs. Tapehz es pateizohs zeen. mahzitajam par wina fkolhas pahrluhkofchanu un labu mahzibas wadifchanu, un pateizohs fkolhmeifteram par wina ufizitigeem publineem un jums behrni par fchaklu un weiklu mahzifchanohs. Pateesi, es tizu, ka juhã behrni no seemas fkolhas fchodeen fchirdamees ar pateizigu firdi fawu fkolhas tehwu peeminefeet. Ari fchẽ redsu starp teem klaufitajeem dafchus, kuri no fchi pascha fkolhmeiftera mahziti un ir gohdprahitigi un kreetni zilweki. Fchi fkolhmeiftera 18 gadu publini ir dafchu kreetnu fkolhas fchaklu muhfu pag. kãifijufchi, lai gan no daudseem tas teef par mas atsihts. —

Beidsoht zeen. barona k. apdahwinaja 12 puifenus un 4 meitenes, kuri jo ufizitigãã bij mahzijufchees, ar dseefmu grahmatahm.

Tad nu ikweens, kurfch pag. fkolhotaja publinus dauds mas proht wehrteht, gan labi eewehrohãã no zeen. barona k. runãã, kura it no firdãã nahza un dafcham ari pee firdãã gahja. Jo zeen. barona kungs ir weens kungs, kurfch ne ween fin fawa pagasta labumu noswehrt, bet bij wairãã gadus ka muifchneeku wezakais, kurfch par wifl muhfu mihtu tehwiu ar gudru prahtu par dafchadahm kreetnahm eeriktehm gahdaja. —

Waj gan Dhsolneekem bij wina gudrãã padohms fahnis jalãifch?! — Waj tahda kunga padohms nebij preefch fkolhas eeriktes ka stipris stuhra almins jazeeni un jagohda?! — Dhsolneekem ir 60 mahjas un dauds kalpu ehrbergi un zaur zaurim war rehlinahãã lihds 150 fkolhenu. Tapehz pehz fcho laiku zenschanahãã ir labs padohms allafch dahrgãã. Weens weenigs fkolhotajs mas ko eefpehs to milfu behrnu mahziht, kuri til seemas fkolhãã fa-eeet. Tai pag. kaf weens pats fawi 300 — 400 rublu, kurnãã preefch tahdahm wajadfibahm zeen. barona kungs lihds fchim ik gada no fawas pufes upureja. Leela leeta, kad pagasta ir labs rehkinumu wedejs.

Is kaiminu pagasta k.

Sinãã is Kurfemes bihbetu beedribãã lafam, ka Zelgawã Steffenhagen k. drukatawã tahãã jaunãã stereotip-plahtes preefch latw. bihbetehm jau uf 2/3 ir gatawas (preefch wairããã ka 50 drukãã bohgeneem, pawifam fchihããã jaunããã bihbetes leelums buhs uf 86 bohgeni.). Ta latw. fkolhas bihbete no

masa formata (8°), kahdu Englantes bibb. beedriba leef dru-
kakt, ir jau lihds 4. Mohs. gr. preeksch drukas gatawa. Kur-
semes bibb. beedriba isg. gadā ir laudis islaidusi 911 latw.
Jaun. deribas.

No Baldones. Laba leeta ir to Kungu flaweht, un Wina
wahrdam dseedakt, tam Wisu-augstakam, — rihā wina schela-
stibu isteikt un naktis wina peetizibu, — us tahm desmits stihgahm
un us sohma stabulehm, ar spehleschanu us lohkli. — (Dahwid.
ds. 92, 2—4.)

Uf scheem Deewa wahrdeem luhkodami mehš Baldonee-
fchi waram lohti eepreezinati buht, ka zaur leeleem publineem
muhfu pagasta skohlas namš Deewam par gohdu ir tapis ar
ehrgelohm puschlohts. Buhs jau lihds 4 gadus atpakat, kur
Baldones pirma teatera fabeedriba fchihs ehrgelohs grunteja,
isrihkodami teatera israhdischanu un to naudas eenahlschanu
preeksch tahm nolikdami. — Scho ehrgelu pirmaju grunts
lizeju mihru wahrdi gohdam peeminami ir fchee: J. Lapfen,
F. C. Lindenbergh, M. Seeming, J. Schmiedt, A. Winowsky.

Wehlat Baldones draudses dseedataju beedriba zaur wai-
rak reises konzertes isrihkoschanu un tapat ari zitas dewigas
rohlas labu teefu naudas eedabuja, tā ka schoseem jau wareja
pee ehrgelu taifitaja meistera Weisenborn k. Jehkabsstatē jaunās
un pilnigi leelas ehrgelohs list buhweht. — Un tā nu til tahl
bijahm noklumuschy, ka jau tai 30. Merzā sawas skohlas eh-
rgelohs warejahm pilnigā glihtumā apluhloht stahwak — un
tai paschā deenā, kur ari skohlas namā eksams bija,
tika no muhsu zeen. mahzitaja Hassner k. ta trihs weeniga
Deewa wahrdā eeswehtitas. Ehrgelohs paschas maksā 225 ru-
bki, atweschana pa dsellszetu un par semes zeku maksā 9 rubli
91 kap., tā tad lohpa 234 rubl. 91 kap. Par ehrgelu eeksch-
figu labumu schim brihscham wehl neko newaru isteikt; pirms
wis ar laiku taps nowehrohts un winu stiprums un labums
kā ari pastahweschana atrasta. Tahlaki wiseem teem labfirdi-
geem draugeem, kas sawus publikus nau taupijuschy un kā
ari teem, kas sawas labfirdigas dahwanas ir pasneeguschy,
daudsu wahrdā issaku firfnigas pateizibas.

Igaunu Kahrliis.

Rihgā to 17. April dauds augsteem kungeem klahd esoht
eeswehtija kreemu Aleksandera-gimnastiju. Wisa ta buhwe ir
nogudrota un idarita zaur arkitektu Baumann kungu.

21. April Tehrpatas uniwersitete swineja aikal sawus
gada swehtlus, jo tai deenā palika 74 gadi, kamehr fchi augsta
skohla atwehrtā.

Mani peedsihwojumi ar kahdu baptistu.

(Beigums.)

Muischa bij no skohlas kahdu wersti semes. Lai nu
sinatu, ko baptists dara, es katrā deenā pa wakas brihscheem
gahju to apmekleht. Mehš jau bijahm pasibstami. Bij wehls
rudens ar gareem tumscheem wakareem. Baptists sawu dee-
nas darbu lihds ar deenas gaismu pee malas lizis wakarōs
tureja bibbeles stundas muischas ehrebegi. Muischlungs un es
bijahm wina pirmee klausitaji. Pehz pee mums peebeedrojahs
kahdi amatneeki no pilsehtas, kas us kahdu laiku tani muischā
strahdaja sawus amatus. Starp amatneekem bij ari weens

tahds, kas bij gluschi bes tizibas, kas netizeja neds Deewam
neds welam.

Amatneeki jau papreeksch tani muischā bij atnahkschi nekā
baptists. Tee pa wakareem sawā istabā spehleja kahrtis,
dsehra, smehleja un besgohdigi runaja, ka bij bail pee teem us-
kawetees. Kad nu baptists ehrebega ohtrā galā eesahka sawas
bihbeles stundas, tad amatneeki weens pakat ohtra atstahja
sawas pasauligas lustes un gahja klausitees. Tik netizigais
ween palika pee sawa preeku galda, fazidams: „Ko man us
tahdeem neekem klausitees! Kas wina gramatā rakstihst, no
tam es netizu ne puschu plehstu wahrdinu.“

Wartuht tam weenam sehdeht apnika, tadeht tas pehdigi
ari pee baptista eelihda.

Ku mehš bijahm wairak klausitaju, bet starp mums ne-
atradahs neweens no pagasta laudihm. Bar to es preezajohs,
apsinadamees, ka tas mani gan nedabuhs us sawu pusi, un ka
mas un netizigee, ja dauds, tad tiks pee Deewa atgreeti, bet
wehl nekad nepekritihš baptista isgudrojumeem. Diwi leetas
wehl til manu prahtu apgruhinaja:

- 1) Kā pagasta laudis issargahd no baptista sagrohstahm
mahzibahm;
- 2) Kā to besdeewigo mineto amatneeku atgreet pee Deewa
atsihschanas.

Preeksch pirmas leetas isdarischanas es tā fakohd pats
femi nodewohs pagastam par sibina nowilzeju: Mija un klohnā
pee sawa darba baptists lohti mas wareja fludinahd no sawas
mahzibas; wakarōs tam laiku aisnehma tee pilsehta amatneeki.
Tam nu wehl atlika swehtdeenas, kur tas laudihm wareja flu-
dinahd sawu jaunohchanu. Es tadeht gahdaju par to, lai
tas swehtdeenas pee manis atnahktu.

Baptists to labpraht darija. Winsch mani apmekleja,
sneedsa man sawu brahsligu mutes skuhpstischanu, atnesa man
sawas tizibas gramatas par draudibas dahwanu, mahzija
mani pasiht winu swehtu daridamus bruhkus un apsohlija, ja
es peenemtu winu tizibu, par to gahdaht, ka es tuhdaht taptu
par winu wezako brahli, tas ir winu mahzitaju.

Es it meerigi usklaufiju wina mahzibahmun eerunahm, at-
bildedams, ka wehl ne esmu deesgan pahrleezinahds, kahdā
wisē wina tiziba waretu buht labaka par manu, un ka man,
lai waretu tapt par wezako brahli, jo kreetni buhtu wispirms
jasin winu mahzibas un eeraschas. Wina istahstischanahm
neko dauds preti nerunaju redsedams, ka preti runaschana tē
neko newaretu lihdsiht, jo tam wihram wareja wisgaischako
atbildi doht, winsch palika kā muhris pee sawas gudribas, es
ari dohmaju, ka mani wahrdi nebuhs spehzigaki nekā mahzitaja
wahrdi, kas nebij spehjuschi winu pahrrunahd, turklahd eeweh-
rodams, ka preti runaschana waretu til zelt eenaidu un winsch
tad mani atstahjis waretu ziteem, malmahziteem, massajehds-
jeem peesitees un winu pulkā atrast peekritejus.

Tahda istureschanahs no manas puses baptistam dewa to
zeribu, ka es tam drihs peekrituschu un kad es buhschu pee-
greetis, tad dauds pagasta laudis man greefschotees pakat.

Es pee tam nebuht nedohmaju, neds ari winam ko
apsehliju, bet zaur manu meerigu isneschanohs dohmaju dsih-
wojis pehz teem Pestitaja wahrdeem:

„Eseht gudri kā tschuhskas un bes wiltus kā baloschi.“

Kad nu man mahzitojs waizaja, kà baptists uswedotees, tad es tam atbildeju, ka, zil es redsu, tas laudihm neko newar skahdeht.

Ari laudis, no pascha ta laika, kad baptists kaiminu muischa sawu mahzibu sludinaja, man kahrtu kahrtahm waizaja, kas ta par tahdu tizibu, ta baptistu tiziba un waj zaur to zilweks waroht tapt swehtaks nekà zaur muhsu tizibu. Teem atbildeju:

Tas wahrdisch swehts nemaj nau zilajams tahdà wihse, ka weens zilweks buhtu swehts, ohtris swehtaks un treschais pawifam swehts, jo kas ir swehts, tas ir swehts un swehtaks tas newar tikt. Baptistu tiziba nau ta weenigi swehtu daridama tiziba; ta til saweem draugeem dohd swehtaku, tas ir swehtaki spihdedamu islikfchanohs preeksch pasfaules. Deewa preekschà ta neweenu nedara swehtaku, tadeht ka Deews sawu swehtumu ne-isdala pehz kahpenehm, kà pasauligs waldneeks sawu deenestneeku tschinu.

Ta swehtaka islikfchanahs pastahw eeksch tam, ka tee fewi turahs par wislabakeem un nemaldigeem; atmet smehekfchanu, dserfchanu, danzofchanu un zere zaur to jau dabuht debes swehtibu. Muhsu tizibas mahziba tal nestahw, lai mehs smeheketu, dseru un danzotu un ikweens, kam tihl un kas eefpehj, no tahdeem bruhkeem war atrautees, bes kam tam wajjadigs par baptistu pahkristitees. Pee mums jau ir dauds tahdu, kas neds dser, neds smehek, neds danzo un waj tee jau tadeht ir baptisti? Tè klahjt japeemin, ka tahdas leetas paschas jau zilweku ne-apgrehzina, bet til winu nesahtiga baudischanana peewelk kaunumu. Wehl japeemin, ka kad zilweks no sawa laba prahta no tahdahm leetahm atraujahs, tad tas winam nau par apgrehzibu, kad tas kahdreis ar mehru to dara, bet kad tas jau Deewa preekschà to nedari: t ir apwehrejees, tad ari tahs patihkamas dohmas pee tam ir noseedsiba.

Tà tad baptisti tahdu leetu aisleegfchanu par tizibas mahzibu eezeldami neween zilweka garigu brihwibu waldsina, bet ari tam peewed til dauds kahrinatajus.

Ta weenigi leela starpiba starp muhsu un baptistu tizibu ir, ka mehs kristijam masus-behrniaus un wini leelus zilwekus.

Mehs sawu behrnu kristibu dibinam us teem Pestitaja wahrdeem, kad winsch usfaweem apustuleem saka: „Gita zaur wisu pasauli un darait par mahzekteem wifus laudis, tohs kristidami eeksch Deewa Tehwa, Dehla un swehta Gara wahrda un tohs mahzidami tureht wifu, ko es jums esmu pawehsejis.“ Tà tas stahw bibbelè, paschà gruntsrakstà. Un atkal: „Lai-deet teem behrnineem pee mannim nahkt; jo tahdeem peeder debefu walstiba.“ Bet kad nu wezà katkismè un dseefmu grahmatà tee wahrdi pehz senaka tulkojuma, kur wajjaga stahweht: „Darait par mahzekteem wifus laudis tohs kristidami un mahzidami,“ stahweja: „Mahzeet wifus laudis, un kristijeet tohs zc.“ tad baptisti sawu kristibu dibinadami us teem wahrdeem pee tam turahs, kad stahwoht papreeksch tas wahrdisch „mahzeet“ un pehz tam tas wahrdisch „kristeet,“ ka tad wajjagoht papreeksch mahziht un tad kristiht. Bihbeles gruntsrakstus tee neproht un tapehz nespehj tahs mahzibas dsitaki fanemt. Pehz winu wahrdu islikfchanas til leelus waroht kristiht, tadeht, ka masus newaroht mahziht. Bet tahda wahrdu isstahstischanana ne pa wifam nau riktiga; jo tapat Jesus laikos

kà tagad un kamehr ween pagani un Zuhdi buhs pasaulè, tas ir weena pati alga, kurfch no teem diweem wahrdischeem stahw preekschà un kurfch pasakà; jo tapat Jesus laikos pee-auguschti zilweki, kas pee kristibas westi, tifa papreeksch mahziti un tad kristiti, turpreti behrni, nepee-auguschti, papreeksch kristiti un tad mahziti. Tapat tas ir muhsu laikos: nekristiti, tas ir pagani un Zuhdi teel papreeksch mahziti un tad kristiti, turpreti kristigeem wezakeem peecklahjahs sawus behrninus it massaus nest pee swehtas kristibas, tapehz ka Jesus sazjis: „Lai-deet teem behrnineem pee manim nahkt un neleedseet teem; jo tahdeem peeder debes walstiba.“

Wisà bibbelè nau atrohdamu tee wahrdi: Jums buhs til leelus kristiht un masus ne! Bet desmit un wairal weetinàs dsitakeem lastojeem ir skaidri redsams, ka behrnu kristiba ir jau no Kristus laikeem spehka. Baptisti mahza un dara tam pretim un pee tam saka, ka schee mahzoht un daroht weenigi pehz bihbeles wahrdeem. Tahdà wihse winu fewischa tizibas mahziba dibinajahs weenigi us bihbeles wahrdu sawadas islikfchanas. Bet wini jau nau tee pirmee, kas us sawadu wihsi grib Deewam patikt. Lai tadeht winus ne-reenihstam neds winu tizibu pulgojam; lai labal Deewu luhdsam, lai Winsch tohs apgaismo un atgreesch; jo ir wini paleek tatschu muhsu garigi brahli, kas turahs pee Kristus krusta, kaut ari daschà leetà stipri alojahs. Mehse teem newaram pakal stahgahjt un miht winau pehdàs, jo muhsu tiziba mums mahza gaischaki pehz pascheem Deewa wahrdeem. Lai til pildam muhsu ewangeliskas basnizas mahzibas un paleekam tai dsihwibas zekà tad ari dabufim pilnigu Deewa schelastibu un pilnigu swehtibu. Weenigi ta ahrija peekrischana pee kaut kahdas tizibas schkiras wehl neweenu nau taisnojus Deewa preekschà.

Tà runaju us laudihm un wifus tas laizinsch aistejeja til meerigi, kà kad nekahds baptists muhsu widu nebuhtu mahzojis un sawu mahzibu ispaudis.

Baptists sawu darbu pabeidsis aisbrauzà no J. muischas, bet papreeksch tas atnahza pee manim us skohlas namu, sneedja man sawu rohku un muti us schkirfchanohs un atkalredsefchanohs un es neleedsch sawu winam sneegt pretim, tadeht ka tureju winau ari par dsihwu lohzecli ta lunga draudsè, pee kuras ari es peederu, lai buhtu ari par daschahm leetahm zitadàs dohmàs ne kà winsch. Mums abeem bij weena kristiga tiziba, lai gan winsch bij baptists un es Luters; winsch peedereja pee ta masa pulzina, kas saka: „Til leelus buhs kristiht,“ un es pee ta leela pulka, kas teiz: „Kas nau kristihts, tohs buhs kristiht, it wifus, lai tee buhtu leeli waj mast. Deewa azis mehs wif, behrni un pee-auguschti, esam behrni, weenà leelumà, tadeht ka Deews us muhsu ahriju augumu neluhko; tapat kà masa behrnina nopuhfchanahs war til pat leela luhgfchana buht, kà weza wihra gari pahitari.“

Nu baptists laudihm bij pawifam neskahdigs un man til wehl atlika, kà lai to besdeewigu amatneeku peewestu pee Deewa atsihschanas, kas gan bij kristigs zilweks un luteru basnizas lohzeckis, bet sliktaks nekà kahds pagans? Jo tas ar sawu besdeewigu mehli gahsa Deewu no debefim, sweeda wellu no elles ahra, aisleedsa Kristu, ahridija debefis, nizinaja tizibu un laupija pats few un sawam tuwalam wifu swehtibu.

Baptists nebij turejis par sawu peecklahjumu to greeft pee Deewa atsihschanas; jo tee til sweijo tahs tizigas dwehseles

un tahs netizigahs ihfi isslehdſ no fawas beedribas. Tadeht tureju par fawu peenahlamu aloſchu tizibas, brabli weſt uſ at-greeſchanohs.

Rahdâ deenâ mehs par tizibu un netizibu wedahm leelas farunas, no kurahm tē kahdus wahrdirus peemineſchu:

Amatneeks: Eſ netizu Deemu eſam.

Eſ: Eſ atkal tizu, ka Winſch bij, ir un buhs, un juhs gauſchi noſchehloju, ka juhs eekſch Wina netizeet. Juhs eſeet gauſchi nelaimigs zilweks, kaſ netizeet pee fawas wiſleelakaſ laimes. Juhs eſeet Deewam paſudis behrns.

Amatneeks: Peerahdeet man Deemu eſam, tad eſ eekſch ta tizeſchu. Eſ til to tizu, ko redſu un ko waru ſapraſt.

Eſ: Tiziba ir — tam tizeht, ko newar redſeht un ko newar ſapraſt, bet kad juhs til tam tizeet, ko wareet redſeht un ſkaidri ſapraſt, tad ta nau tiziba, bet ir — netiziba. Deews, garſ buhdams, meeſigam zilwekam paleek ne-redſams, Wina buhſchana un dariſchana ir tiſtita eekſch noſlehpumeem un brihnumeem, kuruſ til Deews patſ ſkaidri ſina un ſaproht. Bet kad juhs gribeet peerahdiſchanas, Deemu eſam, tad wiſu dabu peeſauzu par ap-leezinaſchana. Katrs radijums, lohps, almins un lohſ ir Deewa leezineeks.

Amatneeks: Tohs eſ par Deewa leezineekeem ne-atſiſhtu; jo wiſa daba pati no ſewis zehluſeek.

Eſ: Kad juhs ſchohs dſihwus, redſamus leezneekus nepeene-meet un ſwehteem rakſteem ne-uſtizeet, tad ſinams man truhſt tablakas peerahdiſchanas. Tomehr, juhs ſakeet, ka wiſa daba pati no ſewis zehluſeek, tad ſakeet ari, waj ta daba zaur neko zehluſeek?

Amatneeks: Zaur neko nekaſ newar iſzelteek.

Eſ: Bet kaſ nu bij taſ, zaur ko wiſa radiba iſzehlahs, un kâ to ſauza pee wahrda?

Amatneeks: To eſ neſinu.

Eſ: Redſeet, taſ no ka wiſa daba zehluſeek un ko juhs nepaſiſteet, ir taſ, ko eſ poſiſhtu un ko wiſi tizigi ſauz par Deemu, kaſ ir taſ augſtalais, ſpehzigakais un brihniſch-ſigais un eekſch ka wiſeem buhs tizeht.

Amatneeks: Rahds lobums man nahſ no tizeſchanas? Eſ tâ kâ tâ nomirſchu un ſemē ſapuhſchu.

Eſ: Juhs taſ ari augſcham zelſeeteek?

Amatneeks: Ne, to eſ nedarifſchu.

Eſ: Taſ jums buhs jadara; jo tâpat mirſchana kâ augſcham zelſchana neſtahw zilweka warâ. Tâpat kâ jums beſ fawas gribeſchanas jamirſt, tâpat jums beſ paſcha gribeſchanas buhs jazekahs no kapa un nahweſ.

Amatneeks: Taſ newar notikt; miris neſpehj uſzelteek un kaſ ir pagalam, taſ ir pagalam.

Eſ: Rai buhtu uſ ozumirſka juhſu taiſniba, bet ſakeet man, waj dabâ kaſ paſuhd?

Amatneeks: Ne buht ne; pehz muhſchigeem dabas likumeem dabâ nekaſ nepaſuhd, un kad kaſ preekſch muhſu azihm tâ kâ paſuhd, tad taſ par ko zitu pahrwehſchahs, bet galâ peenem atkal pirmu buhſchana.

Eſ: Juhs ſakeet, ka dabâ nekaſ nepaſuhd un atkal, ka juhs paſchi lihds ar nahwi paſudifeet, tē juhs ſaweem paſcheem wahrdeem preti runajeet un ſewi tureet par it neko. Juhſu gudroſchana kluhdahs! Pehz teem no jums rikſigi iſſajiteem dabas likumeem nemoht ari zilweks lihds ar ſawu mirſchana preekſch muhſu azihm tâ kâ paſuhd, tad par truhdeem pahrwehſchahs, bet galâ atkal par jaunu zilweku peezeleek.

Rabi tam, kaſ tahdâ tizibâ dſihwo un nomirſt; tam dſihwoſchana ir ſalda un nahwe weegla. Bet grubti tam, kaſ beſ tizibas pee augſchamzelſchanahs. Tam dſihwoſchana ir newehrſtiga, mirſchana bailiga, tam augſchamzelſchanahs buhs breeſmiga un pehz tam muhſchiga zeeſchana.

Amatneeks: Waj dſirdeet, Juhs wedeet mani gan uſ zitadahm dohmahm. Man leekahs, ka Jums buhs taiſniba, til jau ir gan Deews. Joprohjam eſ gribu ſahkt zihniteek pret fawas netizibas uſmahſchanaſ; jo til tablu eſ jau tagad apkeru, kad ari taſ tâ nebuhtu kâ juhs man ſtahſtijaht, tad tomehr ta kriſtiga tiziba man nekad newar ſkadeht. Turpreti netiziba man waretu gan buht lohti ſkaldiga, tadeht to uſ preekſchu atmetiſchu un melleſchu Deemu Wina peeluhgdans.

Eſ nu nehmoht zil ſpehdams wiru weſt dſikali pee Deewa atſiſchanaſ un kriſtigas tizibas un zeru, ka Deews ari manuſ wahjus wahrduſ buhs pee tahs dwehſeek ſwehtijis.

Pehz tahdahm runahm mehs iſſchlihrameek un gahjahm katrs uſ ſawu weetu.

Rahdu laizinu wehlaſ eſ no ta widus atſchirohſ un aiſgahju uſ zitu weetu. Tur dabuju dſirdeht, ka baptiſte atkal tani widâ bijis un daſchuſ peegreeſis pee fawas tizibas. Rahds ſaimneek dewis baptiſteem weetu, tur ſapulzeteek un daſchi jau tikufchi upē no jauna kriſtiti. Kad baptiſti uhdeni ſtrahdajuſchi ſawu kriſtibas darbu, tad daudſ luteru tizigee tohs lamajuſchi, lahdejuſchi un alminuſ uſ teem ſweeduſchi, kâ kriſtigitum zilwekem gan taſ nemaſ neklahjahs dariht. Tomehr neba taſ lihdsjeis; baptiſtu mahzibas tani draudſe tomehr atraduſchas wehl weenu un ohtru peekriteju, kaſ lizeek pahrkriſtiteek par baptiſtu, un bij jau pulziniſch ſalaſijeek, kaſ pee B. pilſehtaſ uſ juhku weiſcha ſew cetaiſijiuſchi ſapulzeek naminu. Tahda pahrkriſtiſchanaſ daudſ ſamilijas padarijuſi nelaimigaſ. Ewangeliklaſ tizibas turetaſi tohs atritejuſ ar lahſteem un lamachanaſ iſtumj no ſawa widus, un tee atkal kâ jau atklidduſchas un maldidamaſ awiſ ne-atrohd nekahdu meeru un preeku.

Tee nabaga kautini gauſchi noſchehlojami, kaſ ſawu tizibu kâ mehteli met no weena pleza uſ ohtru, kaſ atſtahj ſawu ewangeliklu goiſmu un garigu brihwibu un dohdahs apalkſch rakſtu bohſtabu wehrdſibas; kaſ muhſcha datu nodſihwo pawiſam beſ kriſtibas un dohma zaur to kriſtum labaki patikt nekâ tee, kaſ ar ſawu Peſtitaju ſper paſchuſ pirmohs dſihwi-bas ſohlus. Uſ tahdeem atritejeem paſ tee Deewa dehla wahrdi: „Tehwē peedohdi teem; jo tee neſina, ko tee dara!“

Fr. M.